

DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Katowice, dnia 7 października 2024 r.

Poz. 6599

UCHWAŁA NR VII/89/24 RADY MIASTA KATOWICE

z dnia 26 września 2024 r.

w sprawie nadania ulicy położonej na terenie miasta Katowice nazwy „Kazimierza Kutza”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 w związku z art. 6 i 7 ust. 1 pkt 2, art. 40 ust. 1 i art. 42 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r., poz. 609 z późn. zm.), po przeprowadzeniu konsultacji społecznych w trybie art. 5 ust. 5 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r., poz. 571 z późn. zm.)

Rada Miasta Katowice uchwała:

§ 1.1. Nadać nazwę „Kazimierza Kutza” nowo powstałej ulicy bocznej od ul. Janusza Korczaka w dzielnicy Szopienice-Burowiec.

2. Ulica, o której mowa w ust. 1, stanowi drogę wewnętrzną położoną na działkach: nr 1591/31, 1594/15, 1597/14, 1603/13, 1606/16, 1614/33, 1619/16, 1621/13, 1623/14, 1625/14, 1627/15, 1629/15, 1631/31 karta mapy 5 obręb Roździeń, nr 85/30, 156/30, 834/29, 854/43, 857/32, 859/30, 860/30, 862/30, 867/17, 869/34, 886/30, 887/30, 888/30, 896/31, 916/29, 917/29, 918/29, 920/32, 922/43, 924/34, 938/30, 940/31, 942/31 i 943/31 karta mapy 9 obręb Dąbrówka Mała oraz nr 1600/33 i 1633/33 karta mapy 5 obręb Roździeń będących własnością Miasta Katowice. Usytuowanie ulicy ilustruje szkic sytuacyjny, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

3. Biogram patrona stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierzyć Prezydentowi Miasta Katowice.

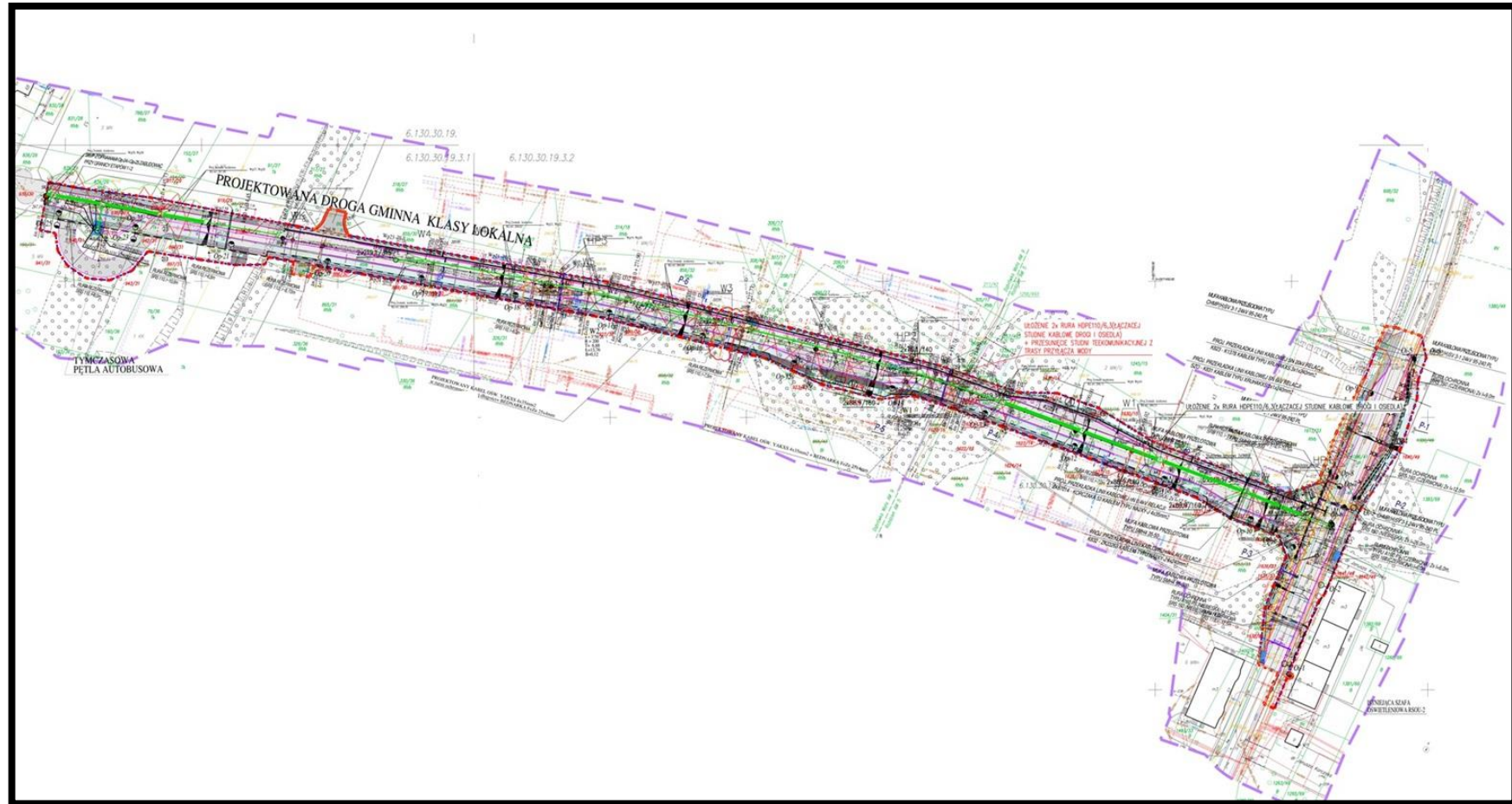
§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

Przewodniczący Rady Miasta Katowice

Lukasz Borkowski

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr VII/89/24
Rady Miasta Katowice
z dnia 26 września 2024 r.

ul. KAZIMIERZA KUTZA

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr VII/89/24
Rady Miasta Katowice
z dnia 26 września 2024 r.

Kazimierz Kutz – polski reżyser filmowy, teatralny i telewizyjny, scenarzysta filmowy, publicysta, pisarz oraz polityk. Współpracownik opozycji demokratycznej w PRL, senator IV, V, VI i VIII kadencji (1997-2007, 2011-2015), w latach 2001-2005 wicemarszałek Senatu V kadencji, w latach 2007-2011 poseł na Sejm VI kadencji.

Urodził się 16 lutego 1929 w Szopienicach, zmarł 18 grudnia 2018 w Józefowie. W 1953 roku ukończył Państwową Wyższą Szkołę Filmową, Telewizyjną i Teatralną w Łodzi. W latach 1979-1982 wykładał na Wydziale Radia i Telewizji Uniwersytetu Śląskiego. W 1981 został prezesem Śląskiego Towarzystwa Filmowego, którego był współzałożycielem. W tym samym roku wybrano go na przewodniczącego Porozumienia Środowisk Twórczych Regionu Śląskiego Solidarności. Brał wówczas udział w Kongresie Kultury, który został przerwany w dniu wprowadzenia stanu wojennego. Został internowany, zwolniono go po kilku dniach. W proteście przeciwko wydarzeniom w kopalni „Wujek” zrezygnował ze stanowiska głównego reżysera Ośrodka Telewizji Katowice, które piastował od 1976 roku. W 1986 podjął pracę jako wykładowca w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej w Krakowie na Wydziale Reżyserii. W 1990 został szefem Krakowskiego Ośrodka TV, w rok później zrezygnował z tego stanowiska z powodu ataków zakładowej Solidarności. W 1997 roku otrzymał tytuł doktora honoris causa Uniwersytetu Opolskiego. Od 1997 roku był senatorem z ramienia Unii Wolności. Od 2001 do 2005 roku pełnił funkcję wicemarszałka senatu. W latach 2007-2011 był posłem na Sejm VI kadencji.

Pracę reżyserską rozpoczął w 1955 jako asystent Andrzeja Wajdy przy realizacji „Pokolenia”. Samodzielnym debiutem reżyserskim był w 1959 film „Krzyż Walecznych”. W 1960 roku nakręcił drugi film „Nikt nie woła” na podstawie nie wydanej w Polsce powieści Józefa Flena opisującej losy Polaków na froncie wschodnim. Kolejny film, „Ludzie z pociągu” (1961) powstał na podstawie opowiadania Mariana Brandysa. Z mitem narodowego bohatera Kutz próbował się rozliczyć w „Tarpanach” (1962) na podstawie prozy Mariana Brandysa. „Upał” zrealizowany przez Kutza w 1964 roku jako kontynuacja „Kabaretu Starszych Panów” jest dzisiaj filmem niemal kultowym. W kolejnych dwóch filmach reżyser powrócił do realistycznego portretowania prowincjonalnych społeczności. Nakręcił „Ktokolwiek wie...” (1966) na podstawie reportażu Krzysztofa Kąkolewskiego oraz „Skok” (1967)

W 1970 roku Kutz nakręcił „Sól ziemi czarnej”, rozpoczynając cykl filmów śląskich opartych na własnych scenariuszach. Film inicjujący tzw. tryptyk śląski opowiadał o pierwszym, zakończonym klęską powstaniu śląskim 1920 roku poprzez pokazanie losów siedmiu braci Basistów walczących w jednym oddziale. Film daleki był jednak od polityki i romantycznej egzaltacji. Kutz, wpisując górnośląską rzeczywistość w strukturę mitu, stworzył sugestywny, konsekwentny także kolorystycznie obraz. Akcja następnej części śląskiej sagi – „Perły w koronie” (1972) – rozgrywała się w latach trzydziestych. Film niezwykle pięknie opowiadał o trudzie pracy i jej śląskim etosie, o życiu rodzinnym, co zyskiwało tu wymiar niemal biblijny. W zrealizowanych w 1981 roku „Paciorkach jednego różańca” – ostatniej części śląskiego tryptyku, Kutz umieścił akcję współcześnie, bo w końcu lat siedemdziesiątych. Główne role zagrali tu śląscy amatorzy. W śląskich filmach Kutza człowiek zawsze był pokazany jako część zbiorowości, a to co indywidualne przekładało się na wspólne życie, wspólny system wartości. Dlatego kolejny film reżysera, który stał się tragicznym epilogiem śląskiej sagi, opowiadającym o wydarzeniach w kopalni „Wujek” w Katowicach, w którym zginęło 9 górników, „Śmierć jak kromka chleba” (1994) nie jest prostym odtworzeniem historii wypadków, lecz w elegijnym tonie opowiada o losie zbiorowym.

W latach osiemdziesiątych i na początku lat dziewięćdziesiątych, jeszcze przed filmem opisującym wydarzenia w kopalni „Wujek”, reżyser powrócił do tematyki wojennej. W „Na straży swej stać będę” (1983) pokazał śląskie podziemie podczas okupacji niemieckiej. Kolejny obraz to kameralny film „Wkrótce nadejdą bracia” (1985) na podstawie sztuki Janusza Krasińskiego, nawiązujący w swej poetyce do wczesnego filmu reżysera „Nikt nie woła” i poruszający wątki rozliczeniowe. W latach dziewięćdziesiątych reżyser nakręcił także trzy filmy telewizyjne: „Straszny sen Dwidziusia Górkiewicza” (1993), „Zawrócony” (1994) oraz „Sława i chwała” (1997) na podstawie powieści Jarosława Iwaszkiewicza oraz film „Pułkownik Kwiatkowski” (1995).

W teatrze Kutz debiutował niedługo po zrealizowaniu swojego pierwszego filmu. W 1961 roku we wrocławskim Teatrze Rozmaitości wystawił dramat Leona Kruczkowskiego „Śmierć gubernatora”, następnie komedię obyczajową „Billy Kłamacz” Willisa Halla i Keitha Waterhouse'a w warszawskim Teatrze Komedia (1964) oraz „Koncert” Hermana Bahra w Teatrze Klasycznym w Warszawie (1965). W 1964 roku zrealizował prapremierę sztuki Jarosława Abramowa „Anioł na dworcu” w Teatrze Kameralnym w Warszawie. Po nieudanej premierze „Savonaroli” Jovana Histrića w Starym Teatrze w Krakowie (1966) reżyser rozstał się z teatrem na kilkanaście lat.

Kiedy w 1977 roku przystępował do pracy nad „Przedstawieniem 'Hamleta' we wsi Głucha Dolna” Ivo Brešana w warszawskim Teatrze na Woli był już uznanym reżyserem filmowym, miał za sobą realizację dwóch pierwszych części śląskiej sagi. Powrót Kutza do teatru w wielkim stylu zaowocował kolejnymi przedstawieniami, które mówiły o najistotniejszych sprawach współczesnych. W czasach stanu wojennego zagadnieniami historiozoficznymi zajął się w „Śmierci Dantona” Georga Buchnera zrealizowanej w warszawskim Teatrze Ateneum (1982). Kutz realizował także sztuki, w których pozwalał aktorom na ich zawodowy popis. Jeszcze w 1980 roku wystawił „Już po wszystkim” Edwarda Albeego w gdańskim Teatrze Wybrzeże. Grażyna Barszczewska i Roman Wilhelmi zagrali główne role w „Dwoje na huśtawce” Williama Gibsona (Scena na piętrze, Poznań, 1983), Anna Seniuk i Jerzy Kamas wystąpili w „Zwierzeniach służki Zerliny” Hermana Brocha w warszawskim Teatrze Ateneum (1992). „Samych porządnym ludzi”, Kutz wystawił z zespołem warszawskiego Teatru Współczesnego, natomiast premiera sztuki Gratiena Gelinasa mówiącej o katolickim sumieniu, odbyła się w warszawskim Teatrze Małym (1992). Jedyne przedstawienie operowe Kutza to „Halka” Stanisława Moniuszki zrealizowana w 1990 roku na scenie Teatru Wielkiego w Warszawie. W Starym Teatrze w Krakowie Kutz wyreżyserował „Twórców obrazów” Per Olofa Enåuista (1999), a także „Damy i huzary” Aleksandra Fredry (2001) oraz „Pieszko” Sławomira Mrożka (2003)

W Teatrze TV Kutz debiutował w 1965 roku przedstawieniem „Żołnierze” według prozy Ernesta Brylla. W 1981 roku wyreżyserował dwie sztuki na podstawie tekstów Stanisława Bieniasza – „Urlop zdrowotny” i „Stary portfel”. Nowy okres w realizacjach Teatru TV wyznaczył kolejny spektakl Kutza, wyreżyserowany wcześniej na scenie dramatycznej – „Opowieści Hollywoodu” Christophera Hamptona (1986). Odtąd reżyser stale współpracował z telewizją i tutaj właśnie dokonał wielu bardzo ważnych realizacji – m.in. „Węzeł” Feliksa Falka (1987), „Wygnańcy” Jamesa Joyce'a (1988), „Samobójca” Nikołaja Erdmana (1988), „Dzieci Arbatu” (1989). W 1990 roku Kutz zrealizował „Kolację na cztery ręce” Paula Barza, następnie „Wieniedikta Jerofiejewa” (1991) i „Stalina” Gastona Salvatore. Do tematyki współczesnej Kutz powrócił w „Antygonie w Nowym Jorku” Janusza Głowackiego (1994) i „Emigrantach” Sławomira Mrożka (1995). Po zrealizowaniu sztuki Antoniego Czechowa „Wujaszek Wania” (1994), w 1989 roku Kazimierz Kutz zrealizował dla Teatru TV jedno z najlepszych i najbardziej kontrowersyjnych telewizyjnych przedstawień – „Do piachu...” Tadeusza Różewicza. Kolejny raz z dramatem Tadeusza Różewicza Kutz zmierzył się w 1998 roku, wystawiając w Teatrze TV „Kartotekę rozrzuconą” oraz „Spaghetti i miecz” i „Na czworakach” (Teatr Narodowy, 2001), w którym autor rozprawiał się z narodowym mitem poety i jego posłannictwa.

Ostatnie realizacje Kutza na scenie dramatycznej to „Śmierć komiwojażera” Arthura Millera (Teatr Narodowy, 2004), „Twórcy obrazów” (Teatr Śląski w Katowicach, 2004) oraz „Czaszka z Connemary” Martina McDonagha (Teatr Ateneum w Warszawie, 2006).

Był autorem książki „Klasy i ścinki. Mój alfabet filmowy i nie tylko” (Warszawa 1999). W 2010 zadebiutował także jako powieściopisarz książką „Piąta strona świata”, za którą został nominowany do Nagrody Literackiej Gdynia 2011 w kategorii proza. „Piąta strona świata” jest opowieścią o rozpadzie wspólnoty, która własną historię ukształtowała w języku. Na podstawie powieści Teatr Śląski w Katowicach zrealizował w lutym 2013 spektakl o tym samym tytule (adaptacja i reżyseria – Robert Talarczyk). Ta sama adaptacja została następnie zrealizowana przez Teatr Telewizji.

Ważniejsze nagrody i odznaczenia:

1959 – Nagroda polskiej krytyki filmowej – „Syrenka Warszawska” za „Krzyż Walecznych” – najlepszy polski film roku;

1961 – „Srebrny Żagiel” na 14. Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Locarno za film „Ludzie z pociągu”; Nagroda Ministra Kultury i Sztuki II stopnia za realizację filmów w latach 1960-1962;

1970 – Nagroda główna „Złote Grono” za scenariusz do „Soli ziemi czarnej” na 2. Lubuskim Lecie Filmowym w Łagowie; Nagroda Państwowa I stopnia;

1971 – Grand Prix na 9. Międzynarodowych Spotkaniach Młodzieży i Filmu w Grenoble za film „Sól ziemi czarnej”;

1972 – „Złoty Globus” na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Mediolanie za „Perłę w koronie”; I nagroda i nagroda za reżyserię „Perły w koronie” na 10. Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Panamie;

1973 – 1 nagroda za „Perłę w koronie” na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Bancerberge i na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Antwerpii;

1975 – Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski

1980 – Wielka specjalna nagroda jury na 22. Międzynarodowym Festiwalu w Karlovych Varach za „Paciorki jednego różańca”; Grand Prix za „Paciorki jednego różańca” na 7. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdańsku;

1981 – Nagroda I stopnia Ministra Kultury i Sztuki za filmowy tryptyk śląski;

1987 – Nagroda przewodniczącego ds. Radia i Telewizji za reżyserię „Opowieści Hollywoodu”; Nagroda miesięcznika „Ekran” za reżyserię „Opowieści Hollywoodu”;

1989 – Zasłużony dla Kultury Narodowej – nagroda za wybitne zasługi w działalności artystycznej w upowszechnianiu kultury; Nagroda im. Juliusza Ligonia – za wybitne osiągnięcia artystyczne, ze szczególnym uwzględnieniem tematyki śląskiej w jego twórczości;

1990 – Nagroda Komitetu Kultury Niezależnej „Solidarność – 1989” za realizację „Starego portfela” Stanisława Bieniasza w Teatrze TV; Nagroda im. Jerzego Ziętka Ośrodka TV Katowice za reżyserię „Starego portfela”;

1993 – Nagroda im. Konrada Swinarskiego miesięcznika „Teatr*” za całokształt twórczości telewizyjnej, ze specjalnym uwzględnieniem spektakli „Stalin” i „Noc Walpurgii”; Honorowa odznaka ZAIKS-u za wybitne osiągnięcia twórcze;

1994 – Nagroda Klubu Krytyki Filmowej – „Syrenka Warszawska” za film „Śmierć jak kromka chleba”; „Złote Lwy” na 19. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdańsku za reżyserię filmu „Zawrócony”; Honorowe wyróżnienie jury i nagroda prezydenta Gdyni za film „Śmierć jak kromka chleba”;

1995 – „Złoty Cielec” – nagroda dla najlepszego filmu europejskiego dla „Zawróconego” na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Utrechcie; Dyplom jury zagranicznego dla filmu „Zawrócony” na Międzynarodowym Festiwalu w Moskwie; Nagroda im. Korfantego za całokształt twórczości artystycznej oraz propagowanie kultury śląskiej w Polsce i za granicą;

1996 – „Srebrne Grono” dla filmu „Pułkownik Kwiatkowski” na 26. Lubuskim Lecie Filmowym w Łagowie;

1997 – Honorowa Korona Kazimierza Wielkiego na 3. Lecie Filmów w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą; „Złota Kaczka” dla najlepszego filmu polskiego 1996 roku za „Pułkownika Kwiatkowskiego”;

2001 – Nagroda główna 5. Festiwalu Komедии „Talia” w Tarnowie za spektakl „Spaghetti i miecz”; „Ludwik” – nagroda krakowskiego środowiska teatralnego za spektakl „Spaghetti i miecz”; Nagroda krytyki im. Boya za twórcze realizacje dramatów Tadeusza Różewicza, w tym spektakli Teatru TV – „Do piachu” i „Kartoteka rozrzucona”

2004 – Polska Nagroda Filmowa „Orzeł” w kategorii: Nagroda za Osiągnięcia Życia; Honorowa Odznaka za Zasługi dla województwa śląskiego; Nagroda Księżnej Jadwigi Śląskiej (nagrodę przyznają środowiska akademickie i artystyczne Wrocławia za dbałość o kulturę i tradycję Górnego Śląska);

2005 – Nagroda dla polskiego duetu reżyser – operator (wspólnie z Wiesławem Zdortem) na 13. Międzynarodowym Festiwalu Sztuki Autorów Zdjęć Filmowych „Camerimage” w Łodzi; Złoty Medal Gloria Artis – Zasłużony Kulturze; Śląski Orzeł 2005 – nagroda miesięcznika „Śląsk”;

2006 – Zasłużony dla Tolerancji – nagroda przyznawana na Festiwalu Kultura Różnorodności;

2009 – Nagroda Specjalna „Platynowe Lwy” na 34. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni; Medal „Za mądrość obywatelską”.

2010 – tytuł honorowego obywatela Katowic, „Cegła Janoscha”, Nagroda im. ks. Augustina Weltzla „Górnośląski Tacyt”, nagroda przyznawana badaczom i popularyzatorom historii Górnego Śląska;

2011 – „Śląski Szmaragd”;

2012 – „Gustaw”, nagroda Związku Artystów Scen Polskich, przyznawana za szczególne zasługi dla środowiska teatralnego

Oprac. Maria Katarzyna Gliwa

Muzeum Historii Katowic